

Aralık 2022

Yıl: 6 Sayı: 2 ss. 319-321

Makale Türü: Kitap İncelemesi

Geliş Tarihi: 13.11.2022

Kabul Tarihi: 29.12.2022

ISSN: 2619-9408

December 2022

Volume: 6 Issue: 2 pp. 319-321

Article Type: Review Article

Submitted: 13.11.2022

Accepted: 29.12.2022

KİTAP İNCELEMESİ

Akif ÖZGEN*

Sedat Maden (2022). **Türkçe Öğretim Programları - Yöntem ve Teknikler**. 1. Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yayınları. 271s.
ISBN: 978-625-439-954-1

Türkçe Öğretim Programları - Yöntem ve Teknikler adlı eser, Prof. Dr. Sedat Maden tarafından kaleme alınmıştır. Kitabın ilk basımı Nobel Akademik Yayınları tarafından Mart 2022 tarihinde yapılmıştır. Eser; *Ön Söz, Temel Kavramlar, Türkçe Öğretimi, Türkçe Öğrenme-Öğretme Süreci, Türkçe Öğretimi Yöntem ve Teknikleri, Dinleme/İzleme Yöntem ve Teknikleri, Konuşma Yöntem ve Teknikleri, Okuma Yöntem ve Teknikleri, Yazma Yöntem ve Teknikleri, Türkçe Öğretim Programlarının 'Nasıl?' Sorusuna Yanıtları: Öğretim Programları, Sonuç ve Değerlendirme* bölümlerinden oluşmaktadır. Türkçe öğretimi alanı için kuramsal kaynak niteliğine sahip olan kitap, toplamda 271 sayfadan oluşmaktadır.

Maden'e (2022) göre Türkçe Öğretim Programları;

Bugün bilginin tekrar edilmesinden ziyade keşfine ve aktarımına; günlük ihtiyaçlar için diğer mevcut bilgilerle sentezlenip ve düzenli olarak iyileştirilerek yeni durumlarda ihtiyaçlara cevap verebilmesine yönelik bir anlayışa sahiptir. Bu anlayıştan hareketle öğretim sürecinde aktif, araştıran, sorgulayan, eleştiren, sonuçları diğerleriyle birlikte sentezleyebilen aktif öğrenci ilkesiyle öğretimde hayat bulur. Bahsedilen amaç ve ilkelere ulaşabilmek amacıyla izlenecek yolu belirleyen öğretim yöntem ve tekniklerinin dikkatli ve büyük bir titizlikle seçilmesi lazım gelmektedir. Nitekim yöntem amaca ulaşmak için izlenen veya tutulan yol, teknik ise yöntemin uygulamaya konulma biçimidir. Bu bağlamda, öğretim programları izlediği yaklaşım ve içerdiği öğretime yönelik açıklamalarla öğretmenlerin Türkçe dersinde yararlanacakları yöntem ve teknikleri işaret etmelidir.

Bu bağlamda geçmişten günümüze Türkçe öğretiminde uygulanmış ve uygulanmakta olan Türkçe dersi öğretim programlarının yöntem ve teknik kullanımına dair incelenmesi önem arz etmektedir. Türkçe dersi için hazırlanan öğretim programlarının öğrenme-öğretme sürecine yönelik olarak belirtilen çerçeve ile yöntem ve tekniklerin bu çerçeve içerisindeki yerinin belirlenmesi eğitim-öğretim faaliyetlerine yol gösterici olacaktır. Ayrıca Türkçe dersi öğretim programlarının program

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ABD, o212237016@stu.bayburt.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4157-8517.

geliştirme süreci için de faydalı bilgiler sunulabilecektir. *Türkçe Öğretim Programları - Yöntem ve Teknikler* adlı eserde, Türkçe öğretimine yönelik 1924 yılından itibaren hazırlanan ve uygulamaya koyulan Türkçe dersi öğretim programları, öğrenme-öğretme süreciyle birlikte yöntem ve tekniklerin kullanımları açısından değerlendirilmiştir. İlk ve ortaokul düzeyi için hazırlanan toplamda 19 (on dokuz) Türkçe dersi öğretim programı, öğrenme-öğretme süreci, yöntem ve tekniklerin kullanımına uygunluk açısından içerik çözümlemesine tabi tutulmuştur.

Temel Kavramlar kısmında, dil ile ilgili çeşitli tanımlamalar, dilin özellikleri (*İletişim aracıdır, öğrenme aracıdır vs.*) ve işlevleri (*Araç İşlevi, Düzeltme İşlevi vs.*) hakkında bilgiler bulunmaktadır. Eğitim ve Öğretim kavramlarına yönelik iki kavramın sözlükteki ve çeşitli araştırmacılar tarafından yapılmış olan tanımlamalarına yer verilmiştir. Program kavramı ile ilgili olarak programın tanımlaması yapılmış ve programın iki boyutu olan eğitim programı ve öğretim programı boyutları incelenmiştir. Yöntem ve Teknik kavramları için ise sözlükteki ve çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan tanımlamalar bulunmaktadır.

Türkçe Öğretimi kısmında, dil, dil öğretimi, dil öğretiminin önemi, ülkemizde dil öğretimi hakkında genel bir değerlendirmenin ardından Türkçe öğretiminin amaçlarından bahsedilmiş, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen Türkçe Dersinin Özel Amaçlarına yer verilmiştir. Bu bölüm içerisinde bulunan Öğrenme/Beceri Alanları alt başlığında geçmişten günümüze Türkçe Dersi Öğretim Programları kronolojik sırayla aktarılarak geçmişten günümüze Öğrenme/Beceri Alanlarının programlarda yaşadığı değişiklikler ele alınmıştır. Ayrıca programların benimsediği yaklaşımlarla alakalı olarak değerlendirmeler yapılmıştır. Ardından Dinleme/İzleme, Konuşma, Okuma ve Yazma öğrenme alanlarıyla alakalı olarak tanım ve açıklamalar birlikte uygulamada olan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki 1. sınıftan başlayarak 8. sınıfa kadar olan kazanımlar verilmiştir.

Türkçe Öğrenme-Öğretme Süreci kısmında, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan hareketle, öğrenci merkezli eğitim anlayışına yönelik ders planlama sürecine ilişkin hususlar hakkında bilgiler verilmiştir. Öğrenci merkezli eğitim anlayışıyla beraber öğretmen-öğrenci rollerinde meydana gelen değişimler aktarılmıştır. 2005 İlkokul Türkçe Öğretim Programı ve 2006 Ortaokul Programı'nda belirtilen temel beceriler ve 2019 Türkçe Programı'ndaki yetkinlikler açıklamalı olarak kitapta yer almıştır. Türkçe öğretiminde amaçlar ve beceri alanlarına yönelik kazanımlar düzeye göre derinlik kazanan, sarmal biçimde ilerleyen bir özelliktedir. Ayrıca öğrenme-öğretme sürecinde tematik yaklaşım benimsenmektedir. Belirlenen tema ve konu önerilerine göre ders süreci planlanmaktadır (Maden, 2022). Bu bölümde, ayrıca 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda bulunan tema ve konu önerileri kısmı, metin türleri ve sınıflara göre dağılımı belirtilmiş bunun yanında Türkçe ders kitaplarında yer alacak metinlerin hangi niteliklere sahip olması gerektiği maddeler hâlinde açıklanmıştır.

Türkçe Öğretimi Yöntem ve Teknikleri kısmında, Türkçe eğitiminin amacına ulaşabilmesi için Yöntem ve Tekniklerin öneminden, günümüz eğitim anlayışında yöntem ve teknikleri kullanmanın öneminden, öğretmenin yöntem ve teknik seçimini etkileyen etmenlerden bahsedilmiştir. Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler, kalıplaşmış ve durağan aşamalar içermemeli; aktif ve canlı bir ortam oluşturmali, bilgi edinmeye ve başarmaya dair güçlü bir istek ve ilgi uyandırarak öğrencinin kendine uygun olanı bulmasını sağlamalıdır. Bu doğrultuda eserde, eğitim-öğretim ortamında sıklıkla kullanılan genel öğretim yöntem ve tekniklerden bahsedilmiştir:

Yöntemler; *Anlatma, Tartışma, Örnek Olay, Gösterip Yaptırma, Bireysel Çalışma, Problem Çözme, Proje Gezi-Gözlem, Drama/Yaratıcı Düşünme* kısımlarından oluşmaktadır. **Teknikler** *Grupla Öğretim Teknikleri ve Bireysel Öğretim Teknikleri* olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. **Grupla Öğretim Teknikleri;** *Beyin Fırtınası, Gösteri, Soru-Cevap, Drama-Rol Oynama, Benzetim, İkili ve Grup Çalışmaları, Mikro Öğretim, Kavram Haritaları, Eğitsel Oyunlar, Altı Şapkalı Düşünme, Görüş Geliştirme, Deney, İstasyon, Konuşma Halkası, Sokrat Tartışması, Altı Şapkalı Düşünme, Workshop* tekniklerinden bahsedilmiştir. **Bireysel Öğretim Teknikleri** ise; *Bireyselleştirilmiş Öğretim,*

Dönüşümlü, Günlük Çalışmalar, Programlı Öğretim, Akran Grupları, Düzey Geliştirme teknikleridir. Eserde ise 2005 ilkokul ve 2006 ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ders sürecinde kullanılabilecek yöntem ve teknikler açıklanmıştır. Eserde belirtilen yöntem ve teknikler ise şunlardır: *Anlatım, Soru-Cevap, Gözlem ve İnceleme, Tartışma, Problem Çözme, Rol Oynama, Gösteri, Beyin Fırtınası, Drama, Eğitsel Oyunlar, Kavram Haritası, Balık Kılçığı, Zihin Haritası* yöntem ve tekniklerinden oluşmaktadır. Yöntem ve tekniklere dair uygulama esnasında dikkat edilecek hususlar hakkında bilgiler verilmiştir.

Yukarıdaki bölümün hemen ardından dil becerilerine yönelik belirtilen yöntem ve tekniklerden bahsedilmiştir. Bunlar; *Dinleme/İzleme Yöntem ve Teknikleri, Konuşma Yöntem ve Teknikleri, Okuma Yöntem ve Teknikleri, Yazma Yöntem ve Teknikleri* başlıklarına ayrılmıştır. Dil becerilerine yönelik olarak bahsedilen yöntem ve teknikler Türkçe Öğretim Programı'na uygun olarak amaç ve uygulama açıklamaları ile verilmiştir.

Türkçe Öğretim Programlarının 'Nasıl' Sorusuna Yanıtları: Yöntem ve Teknikler kısmında incelenen Türkçe dersi öğretim programları şunlardır:

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen Türkçe Dersi Öğretim Programları

İlkokul Türkçe Öğretim Programları	Ortaokul Türkçe Öğretim Programları
1924 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı	1924 Lise Birinci Devre Müfredat Programı
1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı	1929 Orta Mektep Türkçe Programı
1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı	1931-32 Ders Senesi Tadilatı Türkçe Programı
1936 İlkokul Türkçe Programı	1938 Ortaokul Türkçe Programı
1948 İlkokul Türkçe Programı	1949 Ortaokul Türkçe Programı
1968 İlkokul Türkçe Programı	1962 Ortaokul Türkçe Programı
	1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı
2004 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı	2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı
	2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı
	2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı
	2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı
	2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı

Öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim programının *Nasıl?* sorusuna verdiği cevaplardandır. Öğretim sistemleri olarak yöntemler, öğretmenlerin öğretim hedeflerine ulaşmak ve kalıcılığı sağlamak amacıyla gerekli materyal, teknik, süre dikkat gibi bileşenleri etkili kullanmalarını ve planlı bir süreç ortaya koymalarını sağlar. Bu doğrultuda geçmişten günümüze uygulamaya konulmuş olan Türkçe dersi öğretim programları, *İlkokul Türkçe Öğretim Programları ve Ortaokul Türkçe Öğretim Programları* olarak ikiye ayrılarak; temel dil becerileri, ders saatleri ve yöntem/teknikler kısımları açısından incelenmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme kısmında ise, *İlkokul Türkçe Öğretim Programları ve Ortaokul Türkçe Öğretim Programları* şeklinde değerlendirmeye gidilmiştir. Burada geçmişten günümüze kullanılan Türkçe Dersi Öğretim Programlarında kullanılan yöntem ve teknikler tabloya dökülmüş, değerlendirilmiş ve öneriler sunulmuştur. Ardından *Kaynakça* ve *Öz Geçmiş* kısımlarıyla kitap sonlandırılmıştır.

Kitap bahsedilen özellikleri ile Türkçe Eğitimi alanında araştırmalar yapan akademisyenlere, öğrenim gören öğretmen adaylarına, hâlihazırda hizmet veren öğretmen ve diğer öğretilere öğrenme-öğretme süreci açısından bir başvuru kaynağı özelliği göstermektedir. Diğer taraftan Türkçe öğretmenliği KPSS Alan Bilgisi Testine hazırlanan adaylar için de bir başvuru kaynağı konumundadır.

Kaynakça

Maden, S. (2022). *Türkçe öğretim programları-yöntem ve teknikler*. Ankara: Nobel.